

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

10 De emptione, quae fit anticipata pretij solutio[n]e.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

tis aestimabuntur. Deinde, An tuto carius vendat, tamen si merces minimè in aliquo tempore dilaturus esset, Caiet. 2. 2. docet in eiusmodi euentu non esse necessarium eiusmodi conditionem, vt mercator suas merces seruaturus fuisset in alio tempore; quia in cap. In ciuitate, vbi agitatur hic casus, nihil tangitur de istiusmodi conditione, verum id tantum, si dubium fuerit, siur plus, an minus merces valitura. At merito Sor. Nauari. Couar. eius sententiam confutant: quia id, quod definitur e. In ciuitate, intelligi debent iuxta id, quod decretum est expresse in e. Naviganti, vbi additur conditio de mercatore seruaturus merces in alio tempore.

Accedit, quod tota ratio, ob quam liberum est Titio mercatori carius vendere, credita pecunia, merces, est damnatum, quod sustinere compellitur: atqui nullo reuera dampno afficitur, nisi seruaturus merces foret ad tempus, quo plures aestimabuntur. Dicit Caiet. aliud esse, quando dubitatur plus ne, an minus valitura sint merces: tunc enim, non melioris est conditionis venditor, quàm emptor, siquidem venditor lucrabitur quidem, si merces minus postea valuerit; emptor verò lucrificiet, si merces plures deinde fuerint aestimatae.

Sed hoc argumento solum probatur, licere Titio tunc certo pretio merces suas vendere, quando dubitamus, num futuro tempore merces plures, an minoris aestimabuntur, quam sit pretium, quo nunc mercator merces suas vendit: tunc enim venditor, & emptor pariter sunt conditionis siquidem futurum pretium, quo modo poterit esse maius eo pretio, quod nunc taxatur, sic etià poterit esse minus; ac ideo emptor potest lucrari, & perdere eadem ratione qua venditor. At verò alius est casus, qui nunc controuertitur, An videlicet mercator, cum vendit merces credito, plures possit vendere, quàm numerata, & soluta statim pecunia, quando dubitatur, An tempore solutionis mercium pretium futurum sit maius, an minus eo, quod nunc mercator taxat, sed tamen non est dubium futurum esse maius, pretio praesenti, quo nunc merces communiter aestimantur, quia certo, vel probabiliter creditur pretium futurum tunc maius fore, quam sit praesens, quod nunc valent merces. Et certe in hoc casu probari nequit id, quod sentit Caiet. Nisi enim mercator seruaturus esset suas merces ad illud tempus, nequit plures vendere, quàm modo valeant. Idque ratio ostendit, quia venditor melioris esset conditionis, quàm emptor; & quia ratione temporis pretium mercator auget, quod est absurdum.

Quintò quaeritur, Quid de eo genere venditionis sentiendum sit mercatoribus alicubi gentium vsitato, quod Itali vocant (à gli scont) quod tale est. Merces si vendentur oblata statim, & soluta pecunia, emerentur 30. nummis argenteis, vel summum 32. sed quia venduntur credito ad sex menses pretio venduntur 37. vel 38. nummis argenteis, ea conditione, vt si emptor pretij solutionem anticipauerit, minuat, & eo minus ve, quo citius anticipato soluerit. In hoc igitur genere venditionis mercatores si vendant merces dilata ad annum pecuniae solutione, pretium augent habita ratione 10. vel 8. ad 100. hoc est, habita ratione decem, vel octo, quae ex centum quotannis lucrificere possent: ac proinde cum vendunt expectata solutione ad sex menses, augent pretium pro ratione quatuor, vel quinque ad centum.

Et ideo cum emptor deinde pretij solutionem anticipat, pretium minuunt iuxta rationem octo vel decem ad centum in singulos annos? Respondeo, hoc genus venditionis futuram implicitam, & tacitam continere, quia mercator ratione temporis pretium auget. Quidam verò eam venditionem ab vsura liberant; quia mercatores ab initio pretium taxantes, habent rationem pretij summi, quod valent merces, si praesenti pecunia vendantur; & postea pretium minuunt, quod ad infimum iustum, pro emptor pretij solutionem anticipat. At enim sic profecto tale genus venditionis ab vsura liberari non potest; quia cum merces 32. nummis argenteis vendentur, si statim pecunia solueretur est summum pretium iustum: & tamen si pretium iustum in annum differatur, augent mercatores pretium vsq; ad 42. ar-

genteos, vel saltem vsq; ad 40. Exiguunt enim vsura iustum pretium summum decem, vel octo nummos; quia totidè in singulos annos possent acquirere ex centum sua industria, & opera, si centum in negotiationem conferrent. Quare alij quidam contendunt, eiusmodi venditionem, qualem haecenus explicuimus, liberam esse ab vsura, eo quod venditores tantummodo pretium exigant ratione lucri cessantis. Sed neque hoc etiam admitti potest. Primum; quia non omnes tantumdem lucrarentur, cum non omnes in negotiationem pecunias conferunt. Deinde, ratione lucri, quod cessat, venditor, nequit aliquid exigere, nisi aut post moram, aut culpam emptoris, aut nisi esset merces venditurus alteri statim soluto pecunia, & nisi certo foret, vel probabiliter lucraturus. Et tamè tales mercatores vendunt credita pecunia, minimè alioqui venditori alteri pretio praesenti. Postremo, quia pretium augent, non quod futurum esset verè, sed quod esse posset. Et tamen S. Thom. 2. 2. q. 78. art. ad 1. omnino negat ratione lucri, quod posset esse, & potest impedi, aliquid exigere licitum esse, quia quod futurum est vendi, & emi potest. Quemadmodum obligantur, seu pignori dantur, promittuntur, & legantur futura l. Nec emptio. ff. De contrab. empt. c. l. si iustum. ff. actionib. empt. c. vend. c. l. interdum. ff. De verb. oblig. c. l. Et quia nondum. ff. De pignorb. l. 1. ff. De cond. c. demonst. c. insert. de legat. 2. Ea quoque. Non tamè, quod solum habet, vt possit esse, quare tale genus venditionis non videtur esse liberum ab vsura: ac venditores tales quamuis in iudicio non puniantur, vbi talis contractus est vsuratus, tuta tamen conscientia id facere nequeunt. Consuetudo vbi talis extiterit, eos quidem à poena iudiciali, non tamen à culpa liberabit.

De emptione, qua fit anticipata pretij solutione.

CAPVT X.

QUAE anticipato pretio emi solent, aliquando sunt futura; veluti cum emuntur fructus arborum futuri, vel terra fructus, vel partus animalium, vel iactus retis, aut aleae, vel auium. Aliquando verò iam sunt praesentia, sed non statim emptori traduntur, vt praedia, vel domus.

Hinc igitur prima quaestio exiit, An quando merces emuntur anticipato pretio, emptor tuta conscientia possit minoris emere, quam tempore traditionis valebant? Constans est omnium sententia non posse minoris emi, & vsuram esse, si minoris emantur: id enim lucrum tanquam vsurarium condemnari videtur in e. Naviganti. c. e. In ciuitate, de vsur. In tali enim emptione mutuum implici, te, & tacite continetur. Nam cum ego emo à te decem vini amphoras mihi ad certum tempus soluendas, quae 30. aureos nummos valent, & emo quinque, & viginti tibi statim solutis, perinde facio, ac si mutuos dem quinque, viginti aureos, vt soluas ad tempus 30. quoniam pretium rerum tantum est, quantum aestimantur, cum traduntur: ergo qui minoris emit merces quam valeant tempore traditionis, iniustitiam, & vsuram committit.

Secundò quaeritur, An sint aliqua genera mercium, quae licet minoris emantur anticipata pretij solutione? Duae sunt opiniones, vna est afferentium, lanas posse minoris emi; ac proinde à regula generali lanarum emptionem excipi. Ita Sorus lib. 6. de iustitia quest. 4. art. 1. ad 4. Cordub. in Summa casuum. q. 85. Id probant. Primò, quia lanæ aliter emi nequeunt, nisi anticipato pretio, eo quod lanarum domini pecunijs indigent ad postea emenda, & alia necessaria, quibus pecora opus habent.

Deinde, si lanæ venderent munerata pecunia, cum traduntur, minoris emerentur: possunt igitur minoris emi, cum anticipato pretio emuntur. Item, quia non videtur lanæ idem pretium habere, nisi illud, quo solent mercatores eas emere anticipato. Praeterea, quando lanæ emuntur anticipata pecunia, soluntur tantummodo spe, & multis pericu-

lis exposita, ergo tenera minoris aestimantur. Quid quod, ipsi lanarum domini sua sponte vendunt, & tantum pretium, quantum anticipato soluitur, exigunt: quia quaerunt emptores, qui statim oblato preto emant, nec aliter possunt lanas vendere, nisi quaerant tales emptores?

Postremo, quia in tali lanarum emptione pretium minui videtur ex modo, quo vendi solent: nam spontaneae merces vilescunt, & nulli sunt, qui praesenti pecunia emant.

Altera sententia est asserentium nullam esse causam, cur lanæ à generali regula excipiantur, emanturque minoris. Ita Medina *de restituend. reb. quæst. 38.* Nauarrus *in Manuali. cap. 23. num. 82.* Metatus *de contractibus lib. 1. cap. 13.* Franciscus Garzia *de contractibus. in sua Instructio- ne Mercatorum. fol. 39.* Et hæc sententia magis ad veritatem accedit: nam rationes oppositæ opinionis solum valent ad probandum, emendas esse lanas anticipata pretij solutione, eo quod pecunijs indigeant pastores, agricolæ, & pecorum domini; sed non posse minoris emi, eo quod anticipato emantur: possunt enim emi taxato pretio secundum communem aestimationem, quæ non temere creditur futura eo tempore, quo lanæ traduntur emptoribus.

Nec obstat consuetudo contraria mercatorum minoris ementium, quæ est corruptela: nisi forsitan se mercatores exeuserint; quia minoris emant, vel ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, cum praesenti pretio merces ab alijs emerent, & suas pecunias in negationem conferrent, ex qua essent lucraturi, vel ratione periculi, cui lanæ obiectæ sunt, antequam tradantur emptori.

Tertio quaeritur, Quot modis possit iustum pretium constitui in ijs mercibus, quæ anticipato pretio emantur? Respondeo, tribus:

Primo, si emptor, & venditor paciscantur, ut pretium statim taxetur, tantum videlicet, quantum certo, vel probabiliter credunt merces valituras tempore traditionis.

Altero modo pretium potest taxari, tantum scilicet, cum dabitur plus ne an minus sint merces valituræ, eo tempore, quo traduntur emptori.

Tertio modo, potest pretium rejici ad tempus, quo merces tradentur, ita ut inter emptorem, & venditorum conveniat, ut tantum pretium emptor solvere debeat, quantum communiter valebunt merces tempore traditionis: & tunc si eo tempore pretium variatum fuerit, summum videlicet, medium, & infimum, locum habebit illud pretium, quod erit communis, frequentius, ac diuturnius.

Verum quaerit aliquis, tuto ne emptor cum venditore paciscatur, ut solvere debeat infimum pretium iustum, quo tunc temporis merces aestimabuntur? Respondeo minime; qui sic melior esset emptoris conditio, quam ipsius venditoris. Deinde cum pretium ad certum mensuram futurum rejicitur, sicut nunc emptoris est eligere diem illius mensis ad pretium soluendum; sic eius est dubio, & incerto animo nunc, vel illum diem eligere, ac proinde fortassis eliget diem, in quo merces plures aestimabuntur, ergo nequit eo pacto emere, solum vi se obliget venditori ad soluendam pretium infimum, quod merces valebunt certo mense, in quo est ea soluturus.

Quarto quaeritur de emptione mercium alicubi mercatoribus visitata, hac nempe; Mercatores emunt futuros, vel arborum fructus, vel terræ tæctus, vel animalium partus, vel alias quilibet merces, quarum rerum pretium illi nec statim taxant, nec solvunt, sed promittunt se tantum soluturos, quantum auctoritate Reipublicæ taxabitur tempore, quo erunt fructus collecti, & deinde eo tempore conveniunt in vnum Magistratus, & adiungunt sibi viros probos, prudentes, & expertos, quorum omnium auctoritate taxatur pretium, sed earum tantum mercium, quas mercatores ante aliquot menses emerunt, fide data, & accepta de mercibus tradendis, & pretio soluendo: tale verò pre-

tium plerumque est minus, quam sit illud, quo ceteri postea merces suas vendunt alijs mercatoribus venientibus. Quaeritur, inquam, de hoc genere mercium venditionum mercatoribus frequentissimo, an vilam contineat iniustitiam, usuramque subleat?

Rationem dubitandi hinc licet elicere, quid ceteri vendunt plures, ergo pretium iustum non est, quod auctoritas publica taxat, siquidem minus est. Respondeo, non esse facile condemnandum tale genus emptionis; quia hoc potest fieri faciliè condemnandum tale genus emptionis; quia pretium non arbitrato mercatorum, sed auctoritate publica, vel proborum, & prudentium hominum iudicio taxatur.

Nec obstat, si ceteri, qui merces ante per aliquos menses non venderint, carius vendant: quia hoc potest inde contingere, quod non nisi mercatores post pretium publicæ auctoritate constitutum, subinde veniant, & merces quaerant: tunc enim ob copiam emptorum, pretium crevit, quia pauci sunt tunc temporis venditores, cum plures ante per aliquod tempus suas merces venderint.

Obijcies, cum publicè pretium taxatur, tunc etiam sunt, qui vendunt merces suas numerato, & statim soluto pretio, & nihilominus minus est pretium, quod publica auctoritate imponitur? Respondeo nihil hoc impedire, quia pauci sunt illi, qui vendunt praesenti pecunia, & illi, cum pauci sint, & multi sint, mercium emptores, pretium augent: Magister vero, & alij, quorum est certum pretium ponere, rationem non habent paucorum venditorum, sed pretium constituunt discretis, & consideratis omnibus circumstantiis temporis, scilicet, & copiae, vel pecuniae mercium, & aliorum similium. Si tamen eo temporis communis hominum aestimatio pretium certum præfixisset, non possent Magistratus, & alij decernere, ut minori pretio aestimarentur merces, quæ per aliquot menses ante venditæ fuerant. Neque enim ratio eorum tantum est, ut tales merces minoris emantur, quam ceteræ, nisi Magistratus constituerent, ut omnes merces pari pretio in posterum vendantur, & emantur, quamvis antea alio pretio aestimatae fuerint. Habet enim Respublica auctoritatem taxandi præ certarum mercium, ut postea dicam.

Quinto quaeritur, An debita ad certum tempus solvenda, minoris emi possint, quando emuntur pretio anticipato, videlicet ante tempus constitutum? Vetos est quaestio inter Auctores, de qua nos inferius, cum de cambijs agemus, & de qua Catechismus in Summa verbo *Usura. cap. Paganus acerbum. Angelus eodem verbo num. 63. & 64. Rosel eod. verbo num. 50. & 51. Silvester eodem verbo 2. quæst. 14. Tabien. eodem verbo. quæst. 10. Armilla eodem verbo num. 50. Gabriel. in 4. distinct. 15. art. 3. dub. 4. S. Antoninus par. 2. tit. 1. cap. 8. §. 2. Franciscus Mayronis in 4. distinct. 16. quæst. 3. §. Tertius casus. Maior in 4. distinct. 15. quæst. 40. vers. Septimo arguitur. Sorus lib. 6. de Iustitia, quæst. 4. art. 1. ad 3. Medina in tract. de Restituend. reb. per Usuram acquisi. quæst. 38. §. Sequitur amplius, Nauarrus in Manuali cap. 17. num. 231. & seq. & in consilio 15. de Usur. Innocentius, Hottentius, Ioannes Andreas, Panormitanus, & Cardinalis, cap. In ciuitate, de Usur.*

Due sunt opiniones, ut eo quem dixi in loco latius exponam. Vna est asserentium, non posse minoris emi, quando debitum est certum, & quod suo tempore soluitur absque periculo, impensis, labore, & molestia: nam secus est, si aut certum debitum non sit, aut periculis obiectum. Ita S. Antoninus, Angel. Gab. Rosella, Silvester, Tabienus, Medina locis supra memoratis. Huius sententiae fuit S. Thomas in Opusculo 67. De emptione. & venditione ad responsa ad Lectorem Florentinum, circa finem, Allenis in Summa par. 1. lib. 3. tit. 8. art. 1. quæst. 2. Casu 2. Bartolus in l. Per diuersas. C. Mandati, & Baldus in l. 2. C. Ne lito pendente. Quæ sententia triplici ratione fauicetur.

Primo, quia debitum V. g. decem aureorum ad sex menses soluendorum, tantum valet, quantum decem aurei, remoto omni dubio, & periculo, & damno emergente, & lueto cessante: nam debitum decem

653
aureorum nihil aliud est, nisi ipsa summa decem auro-
rum.

Deinde, quia alioqui liceret cuique merces emere minoris, quando anticipato pretio emit. Tum etiã; quia si fas esset debitum minoris emere, hoc ideo esset; quia practico pecunia, quam nunc emptor soluit, pluri aestimaretur, quam pecunia absens tempore. Hoc autem quis neget licetum esse vltimum? Sic enim cuique mercatorum liceret pluri merces vendere credita, quam numerata pecunia. Demum consequens esset, vt quo magis anticipatur solutio pretij, eo magis minuatur pretium, quod est absurdum; quia tunc ratione temporis longioris, vel breuioris, pretium maius, vel minus esset.

Altera est sententia, ea debita posse minoris emi, etiam cum certum est debitum, & certo soluendum suo tempore absque vilo periculo, impensis, labore, & noie. Ita Caiet. Armil. & Nauar. in locis allatis: & huius sententia ante eos videntur fuisse Innoc. Hostien. Ioannes Andreas Panorm. Card. Nam. cap. In ciuitate, de usur. manifeste dicunt huius sententia probatores, actionem, & ius, quod habet Titius ad certam pecuniam quantitatem sibi soluendam à Caio ad tres, plures, vel annos, posse minoris emi. Et Decius in consil. 213. 11. ad finem ait, id quotidie passim fieri.

Hanc eandem sententiam sequitur Abb. in cap. Ex parte de alienat. mut. iud. causa facta. n. 6. S. Bernard. par. 2. serm. 34. in cap. 2. Ratio, quia hæc opinio constabitur & firmatur est; quia in l. Minus. ff. de reg. iur. habetur. (Minus est habere actionem ad rem, quam ipsam,) quamuis in l. Qui actionem. ff. Eodem. tit. dicatur. (Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur.)

Accedit, quod in huiusmodi contractibus non est mutuum, sed emptio, & venditio. fit exemplum: Titius debet Caio centum ad tres annos. Seus dat Caio 95. & emit totum ius, quod habet Caius exigendi à Titio centum, sed ius ad rem proculdubio potest emi: quemadmodum possum ego emere abs te ius transeundi per tuum agrum, vel colligendi uvas ex tua vinea. Nec obstat si dicas, ius ad centum nihil aliud esse, nisi ipsa centum, quoniam dubitari non potest, quin ius ad rem aliquo modo ab ipsa te distingatur. Præterea melior est res ipsa, quam spes eius adpescenda: & minoris est pretij fructus acerbus, quam immaturus. Item: minus est ius ad rem, quam ius in re; & minus soluit, qui soluit ante tempus, iustit. De actionibus. ff. Plus. & cap. 1. De plu. petitionib.

In hac controuerfia quamuis opinio Caiet. Nauar. & Armil. vt quibusdam videtur, sit valde probabilis, & multorum grauium virorum testimonio auctoritateque suffulta: à communi tamen sententia non existimo recedendum. Quod si quis Caiet. & Nauar. sententiam sequatur, eum minime condemnandum arbitror; & disparem esse rationem puto de emptione fructuum; & mercium anticipata pretij solutione, quoniam tunc emuntur fructus futuri, quoniam pretium tantum est, quantum fructus valebunt tempore, quo tradentur emptori. At cum emitur debitum centum aureorum verè, & propriè emitur ius ad centum aureos, non ipsi centum aurei.

Insuper idem iuris non est de venditione credita pecunia, quod de venditione debiti: quia res tanti vendi debet, quanti nunc aestimatur, cum traditur emptori; habita de pretio soluendo fide. At verò cum debitum venditur verè, & propriè emitur ius ad debitum exigendum, quod solet communiter minoris aestimari, quam sit ipsa debita pecunia quantitas. Adde, quod omnes minoris aestimant ius, & actionem ad certam pecuniam, quam ipsam pecuniam; eo quod ius, & actio natura sua videtur semper periculis obiecta ob casus fortuitos, qui in rebus humanis contingunt.

Et reuera, quod sententia communis docere contendit, solum est, debitum non posse minoris emi ea præcise ratione; quia soluitur, anticipato, siue ante tempus præfixum: alioqui enim ratione temporis, pluri, vel minoris

emeteretur, quod est absurdum, nihilominus tamen ratione periculi, cui est debiti obiectum, potest minoris emi. Ceterum, quia prima sententia est communis, & tunc, ea prouide videtur eligenda.

Ex his licet intelligere, quid sit de eo sentiendum, quod in vrbe Genue, & alibi fieri solitum, testantur Auctores: videlicet, minoris emi ius, quod quis habet ad certam pecuniam, post aliquot menses vel annos repetendam, & exigendam: qua de re magna fuit inter Theologos, & Iuris Canonicos interpretes controuerfia; quibusdam id factum condemnantibus, alijs approbantibus.

Ac, vt referunt Siluester, & Armilla citatis in locis, Callistus eo nomine Tertius, & Sixtus Quartus facultatem Genensibus concesserunt, vel huiusmodi iura, & actiones in vrbe Genue minoris emeterentur: ac eodè teste Siluestro, Republicæ Genensis statutus tales emptiones comprobata fuerunt.

Verum de hac re quicquid sit, non licet nobis inde colligere, Pontificia auctoritate talem emptionem generatim esse approbatam: quia præfati Pontifices solum approbarunt quas dixi emptiones in vrbe Genue factas: quare ea approbatio specialis duntaxat, non generalis fuit: ideoque credendum est ad eam approbationem causas, & circumstantias, quæ nobis ignotæ sunt peculiariè minime deluisse.

Sed quid dicendum de eo, quod alicubi passim geritur. Exempli gratia, Titus habet chirographum, vt à Caio nummulatio exgat centum; & quia Caius non cogit eos soluere statim, sed ad quindecim, vel viginti dies, & Titus confectum eger pecunijs, ac prouide vendit alteri nummulario chirographum 95. aureis acceptis. Queritur modo, an tuta conscientia minoris ematur chirographum.

Primæ opinionis Auctores negabunt tutò emi, nisi quid periculi habeat tale ius, & chirographum. At Caietanus, Nauarrus, & Armilla dicunt absque peccato minoris emi; quod fieri nequeat, quin eiusmodi chirographum nulli sit periculo obiectum. Videmus enim passim mercatores, & nummularios, de quibus nihil suspicabamur, deficere, fugere, & ad inopiam redigi.

Ex his etiam patet, quid iudicandum sit de ea, quæ alicubi viget, consuetudine: Eger Titus pecunijs, non inuenit, à quo mutuas accipiat, scribit syngrapham, in qua suum nomen subscribit, annum, mensem, & diem, seque obligat ei, qui ipsi dederit mutuos centum aureos, & promittit eas soluturum se ad sex menses, illi qui ipsi reddiderit syngrapham: deinde talem syngrapham tradit præconi in publico foro, qui eam vendit nonaginta, aut nonaginta quatuor aureis, quos accipit Titus: hæcne consuetudo licita est, an potius condemnanda, vt quæ libera vsura culpa non sit? Franciscus Garzia, quo in loco diximus, talem improbat emptionem, primo opinionis superioris illarum rationibus permotus. At enim Caiet. Nauar. & Armilla eam, non facile damnabunt.

Constat etiam, quid sit dicendum de quadam alia consuetudine alicubi vsitata, quæ sic habet. Eger Titus nummis, & ideo mutuos petit à Caio, qui negat se habere, sed manu sua syngrapham scribit nomine, anno, mense, dieque subscribit, & promittit se soluturum centum aureos illi, qui eam syngrapham ipsi reddiderit ad sex menses, quam syngrapham accipit Titus, & dat præconi publico in foro vendendam: hæc autem vendit eam nonaginta quatuor aureis, quos recipit Titus, qui pecunijs egebat. Franciscus Garzia talem consuetudinem, corruptelam dicit esse: eam tamen fortassis Caietanus, Nauar. & Armilla minime improbat. Sed enim dubitari non potest, quin ea sit aliqua vsura facie, & mali specie contaminata.

Sexto quaeritur, An debitor possit minori redimere debitum suum, eo quod soluat ante tempus constitutum. Pono exemplum, Titius debet Caio centum ad annum soluenda; & quia Caius transactis sex primis mensibus eget pecunijs, rogat Titium, ut soluat 94. aureos, ita ut sit liber à toto debito. Quaeritur, an tuta conscientia Titius redimere queat debitum centum aureorum, soluendo anticipato 94. ipsi Caio? Caet. in *Saxonia, in verb. Vfur. cap. 3. in 3. casu*, vltimam esse contendit, si debitor ante tempus minoris redimat debitum suum. Ad Nauar. in eo quem citauimus loco, concedit, tunc posse debitorem debitum minoris redimere, non quidem semper, sed tunc, quando creditor ius, & actionem, quam in ipsum habet alteri emptori venderet minori pretio. Vt, si Caius, de quo dixi, alioquin venderet 94. aureis Seio ius, quod habet in Titium centum aureorum post sex menses exigendorum. Nam si Seius potest emere à Caio ius, quod habet in Titium, potest quoque idem Titius totidem aureos offerre, & solvere Caio, & se debito centum aureorum liberare.

Verum communis Theologorum sententia, est, debitorem non posse tuta conscientia minoris redimere debitum suum. Nam talis redemptio videtur esse plane usuraria; quia eo solum, quod anticipato pretio soluit suum debitum, minuit pretium: ergo ratione temporis minus soluit, quam debet. Et reuera non est eadem ratio in ipso debitore, quae in alio emptore. Exempli gratia, cum Seius emit à Caio ius, quod habet exigendi à Titio centum aureos, vere, & proprie emit ius Caij: & quia tale ius, aliquid periculi continet, emit & minoris. Vnde in tali emptione nec explicite, nec implicite mutuum continetur. At vero cum Titius redimit minoris suum debitum, mutuum implicite continetur; quia perinde facit, ac si daret mutuos 94. aureos Caio, ut ad sex menses reciperet centum.

Obijcies, Quemadmodum Caius verò, & proprie est emptor, ita etiam Titius, qui centum aureos Caio debet. At hoc est, quod contendimus nos, Titium scilicet debitorem non posse emptorem esse; quia eo ipso, quod debitor est, soluere debet centum aureos Caio: qua obligatione Titius non liberatur, nisi centum soluat.

Dices, debitum centum aureorum extingui, & finire, eo quod Titius soluit 94. aureos. Respondeo, non extingui debitum, nisi totidem soluat Titius, quot debet aureos: is enim, qui mutuum accepit, debet tantundem reddere, quantum est illi datum.

Virgebis, Debet tantundem reddere quantum accepit, nisi minoris suum debitum redimeret. Respondeo, hoc etiam esse, quod negamus, posse debitorem minoris debitum redimere; quae mutui natura postulat, ut tantundem reddatur quantum est acceptum. Et hic patet diuersam esse rationem in Seio emptore, quia Seius nihil Caio debebat, & propterea potest emere ius, quod habet Caius in Titium debitorem; quia emit, & ex nullo alio contractu priori est debitor Caij: ita emit minoris, quia emit ius, quod aliquid periculi continet, cum possit Titius, à quo sunt exigendi nummi quos emit, deficere, & fallere, & ad inopiam deuenire: at verò ipse Titius, qui est debitor Caij, nequid emere id, quod Caio debet, quia ex priori contractu factus est debitor; ac ideo debet tantundem reddere, quantum accepit, nec vllum periculum suscipit; quia cum debitor sit, manet creditor obligatus etiam in quolibet casu fortuito, ergo nullum onus denovo suscipit, quod antea non haberet. Quare in hac parte Nauarri sententia pugnat cum communi omnium opinione, & consensu. Nam quamuis Caietanus, & alij docuerint posse debita minoris emi, non tamen concessere, debitorem posse minoris suum debitum redimere.

De eo genere venditionis, quo mercatores vendunt carius merces, ut iterum eas emant viliori pretio ab eisdem, quibus eas vendiderunt.

CAPVT XI.

HAc de te Ang. verb. *Vfura. 1. num. 60. Rosella vsura 2. num. 20. Siluest. eod. verbo, 2. quest. 4. in verb. emptio. quest. 11. Gabi. in 4. dist. 15. quest. 11. art. 3. dub. 3. Nauar. in Manu. cap. 23. num. 91. Mercatus lib. 1. De contractib. cap. 21. Franc. Garzia de contractib. par. 1. cap. 21.*

Oportet prius rem ipsam intelligere, quomodo se habeat; deinde verò, quae in ea insunt difficultates, explicare. Eget Titius, V. g. pecunijs, rogat Caium mercatorem, ut sibi vendat merces credita pecunia ad certum tempus, & Caius vendit ei merces summo pretio, sed iusto: postea Titius emptas merces vult vendere, non enim emit eas, ut haberet, sed vt ex eis pecunias acquireret. Caius igitur mercator id sciens, dicit Titio. Ego emam eas te iusto pretio, siquidem eas venditurus es alteri; ac ita emit Caius mercator minoris; quia emit statim numerato, & soluto pretio infimo, & iusto: ac propterea Caius mercator lucratur duobus, tria, quatuor vel oblique vlla merces traditione.

Idem etiam facere consueverunt artifices, siue argentarij in hunc modum: Titius pecunijs egens, adit Caium aurificem, à quo emit credita pecunia vas aliquod argenteum aureum ve, cui Caius vendit, & in pretium computat non solum aurum, vel argentum tantundem, quanti aestimat laborem suum, industriam, labores, & impensas in eo vase perficiendo factas. Titius verò, qui non emit vas, nisi, vt pecunias comparet, quibus indiget, significat Caio se velle vendere soluto statim pretio: & tunc Caius emit ab eo vas, ac solum computat in pretium aurum, vel argentum, quod ponderat, & Titius accipit à Caio 94. & se obligat illi ad soluendum centum, & Caius lucratur quinque, vel sex.

Quaestio igitur est, An mercatores, siue aurifices, & argentarij id faciant tuta conscientia: nam plerum vendunt merces suas; ac deinde ab eisdem emptoribus eodem tempore emant minoris. Et ponimus in vtroque contractu iustum esse pretium; quia mercator vendit credita pecunia ad tempus, ideoque etiam summo pretio iusto, & deinde emit easdem merces praesenti, & soluta statim pecunia, sed infimo pretio iusto. Eiusmodi venditiones, & emptiones Hispani vocant baratas, & moharras: Itali loquuntur. Dar à baratto. De quo venditionum genere duplex est Auditorum sententia, quorum alij eas damnant tanquam usurarios contractus, & ita vitentur sentire Ang. Silu. Gabr. in locis quos supra retulimus. Alij verò eos contractus negant esse usurarios, & ita Nauar. loco praefato.

Arbitror in primis, si mercatores id fecerint bona fide, & nullo iure scripto, hoc est, humano id sit prohibitum, contra ius, & equitatem illos non agere. Bona fide facere videtur Caius mercator, quando, postquam Titius emit ab eo merces credita pecunia, & tradit eas praesenti vendendas in publico foro, numerato statim, & oblato pretio, ipse Caius mercator offert Titio tantundem, quantum alius daret, ac ita merces, quas ante vendiderat, bona in eadem fide Caius ipse vendit, & emit, quando Titius nullum alium emptorem inueniens, qui velit emere soluto statim pretio, redit ad eundem Caium mercatorem, rogans eum, ut ipse emat numerata confestim pecunia, qui emit tantidē, quanti alius emeret. In hisce duobus casibus Caius mercator merces suas vendit non animo, & voluntate iterum emendi eas, à Titio, & deinde simpliciter emit, vel quia non aderat alius emptor, vel quia in publico foro merces vendebantur, & ipse tantum